

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2014

Ανοικτή συζήτηση με θέμα:

«Διαφθορά και Διαπλοκή στο Δημόσιο Βίο»

Πεντάλεπτη τοποθέτηση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας
κ. Κώστα Κληρίδη

Αγαπητοί ακαδημαϊκοί,
εκλεκτοί προσκεκλημένοι,
κυρίες και κύριοι,

Θέλω κατ' αρχάς να συγχαρώ το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το οποίο με αξιοζήλευτη συχνότητα οργανώνει εκδηλώσεις υπό τη μορφή διαλέξεων, σεμιναρίων και συζητήσεων επί επιστημονικών και γενικότερων θεμάτων τα οποία απασχολούν την κοινωνία μας.

Ένα από τα φλέγοντα αυτά θέματα είναι σίγουρα και το θέμα της Διαφθοράς και της Διαπλοκής στο δημόσιο βίο, θέμα το οποίο τυγχάνει δυστυχώς να είναι και διαχρονικά επίκαιρο.

Υπέπεσε στην αντίληψή μου ένα πρόσφατο αφιέρωμα του έγκυρου βρετανικού περιοδικού «Economist» που αφορούσε στη νέα εποχή της διαφθοράς και της διαπλοκής. Σε σχετικές δηλώσεις του, γνωστός Άγγλος οικονομικός παράγοντας είχε αναφέρει και τα ακόλουθα:

«Διαφθορά και διαπλοκή είναι δύο μορφές καρκινωμάτων. Με τον ίδιο τρόπο που ο καρκίνος καταστρέφει το ανθρώπινο σώμα, έτσι και η διαφθορά και διαπλοκή ισοπεδώνουν θεσμούς και κοινωνίες. Ενώ όμως ο καρκίνος επεκτείνεται στο ανθρώπινο σώμα χωρίς να είναι μολυσματικός και μεταδοτικός, το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει με τη διαπλοκή και τη

διαφθορά. Στην έκταση που αυτές παραμένουν ατιμώρητες, εξαπλώνονται σε όλους τους θεσμούς της κοινωνίας και συνάμα και σε άλλες χώρες».

Είναι όμως χρήσιμο να διακρίνουμε την έννοια της «διαφθοράς» από αυτή της «διαπλοκής». Έννοιες οι οποίες συχνά χρησιμοποιούνται αναφερόμενες στην ίδια κατάσταση πραγμάτων. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 του περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ποινικοποίηση της Διαφθοράς (Κυρωτικού) Νόμου του 2000 (Νόμος αρ. 23 (III)/2000 ο οποίος κύρωσε σε νόμο στην Κύπρο την Ευρωπαϊκή Αστική Σύμβαση κατά της Διαφθοράς που υπογράφηκε κατά το 1999):

«Διαφθορά σημαίνει την απαίτηση, προσφορά, παροχή ή αποδοχή, άμεσα ή έμμεσα, δωροδοκίας ή οποιουδήποτε άλλου μη νόμιμου πλεονεκτήματος ή προσδοκίας αυτών, που διαταράσσει την ομαλή εκτέλεση οποιουδήποτε καθήκοντος ή συμπεριφοράς που αναμένεται από τον αποδέκτη της δωροδοκίας, του μη νόμιμου πλεονεκτήματος ή της προσδοκίας αυτών».

Πιο απλά, η διαφθορά συνήθως συνίσταται από την χρησιμοποίηση και αξιοποίηση της δημόσιας θέσης που κάποιος κατέχει και ασφαλώς της εξουσίας και άλλων δυνατοτήτων που η θέση παρέχει, για ίδιο, προσωπικό και παράνομο όφελος. Δεν περιορίζεται βέβαια στο δεκασμό και τη δωροληψία, αλλά περιλαμβάνει και άλλες καταστάσεις πραγμάτων όπως είναι το ρουσφέτι, η επ' ανταλλάγματι εξυπηρέτηση και οι πελατειακές σχέσεις, εκδηλωνόμενες από δημόσιο λειτουργό ή κρατικό αξιωματούχο.

Από την άλλη, η διαπλοκή, αν και ξεχωριστή έννοια, σχετίζεται συγγενικά με τη διαφθορά και έχει συνήθως έντονο πολιτικό χρώμα και οσμή. Αναφέρεται στη δημιουργία μιας τέτοιας διασύνδεσης πραγμάτων και προσώπων με σκοπό την αλληλοεξυπηρέτηση και την αποκόμιση παράνομου κέρδους, οφέλους, πλεονεκτήματος κλπ. Πρόκειται για μια σχέση εξάρτησης που εκδηλώνεται με την παροχή άμεσων ή έμμεσων παραχωρήσεων μεταξύ πολιτικών και ιδιωτικών ή δημόσιων οργανισμών.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η ατιμωρησία υποθάλπει, ενθαρρύνει και διαιωνίζει τα φαινόμενα της διαφθοράς και της διαπλοκής.

Η πλήρης και ολοκληρωτική πάταξη αυτών των φαινομένων, είναι κοινά αποδεκτό σε όλες τις χώρες, ότι αποτελεί εγχείρημα ανέφικτο και ουτοπικό. Από την άλλη όμως, η ευρεία καταστολή τους όχι μόνο είναι δυνατή, αλλά συνιστά και υποχρέωση κάθε ευνομούμενου κράτους.

Στην Κύπρο, διάχυτη παρουσιάζεται να είναι η αντίληψη του απλού πολίτη τόσο ως προς την ύπαρξη, σε ευρεία έκταση, διαφθοράς και διαπλοκής, όσο και για τη μη λήψη ικανοποιητικών μέτρων για την καταστολή τους και ιδιαίτερα για τη μη τιμωρία υπευθύνων. Αυτή η αντίληψη, η οποία δεν είναι αδικαιολόγητη, εκπηγάει από διάφορους παράγοντες οι οποίοι συνέπραξαν μέσω των ετών, από την ανακήρυξη της Δημοκρατίας μέχρι σήμερα. Το να διαπιστώσει βέβαια κάποιος του λόγου το αληθές, ή την πλήρη έκταση της πραγματικότητας, αυτό είναι αδύνατο, αφού χωρίς στοιχειοθέτηση υποθέσεων και χωρίς καταδίκη, θα μένουμε πάντα στο επίπεδο της φημολογίας.

Εγκύπτοντας όμως επί των σημερινών δεδομένων και προσαρμόζοντας τα στο βαθμό του επιτρεπτού, με άλλες εποχές, δεν χωρεί καμμιά αμφιβολία ότι το πρόβλημα στον τόπο μας ήταν ανέκαθεν και συνεχίζει να είναι, μεγάλο και ιδιαίτερα ανησυχητικό.

Για την όσο το δυνατό πιο αποτελεσματική καταστολή των φαινομένων διαφθοράς και διαπλοκής, απαιτείται απαραίτητα η στενή συνεργασία των ακόλουθων παραγόντων και θεσμών:

- α. Του ενεργού πολίτη, του απλού υπαλλήλου και του απλού ψηφοφόρου, από τους οποίους αναμένεται η καταγγελία οποιουδήποτε φαινομένου μεμπτής συμπεριφοράς προσώπων εξουσίας.
- β. Των ελεγκτικών και εποπτικών υπηρεσιών και των διωκτικών αρχών με αυξημένη την αποφασιστικότητα για πλήρη και ενδελεχή διερεύνηση όλων των καταγγελιών ή ύποπτων συναλλαγών, χωρίς εκπτώσεις και διακρίσεις.
- γ. Της κατασταλτικής και αποτρεπτικής λειτουργίας της απονομής της δικαιοσύνης από πλευράς της δικαστικής εξουσίας.

Κάποιες πρόσφατες εξελίξεις που επεσυνέβηκαν στη χώρα μας, αποκαλύπτουν αφ' ενός τη μεγάλη έκταση του προβλήματος, και φαίνονται να είναι μόνο η κορφή του παγόβουνου. Όμως, με την σύμπραξη των πιο πάνω παραγόντων, συνδυασμένων πάντα με την αποφασιστικότητα των αρμοδίων αρχών για καταστολή όλων των κρουσμάτων που παρουσιάζονται, διανοίγεται ο δρόμος. Ένας δρόμος χωρίς επιστροφή.